

universitats de Barcelona, així com d'organitzar conferències i cursos especialitzats que garanteixin la qualitat i actualització dels treballs d'investigació.

Conscients, però, que la tasca d'investigador i ensenyant són inseparables en molts dels potencials membres del CEHT i de la necessitat de posar la història a l'abast de tots els ciutadans, es constitueix també una altra secció anomenada Història i Didàctica que agrupa els ensenyants de Geografia i Història d'EGB, FP i BUP amb la tasca de desenvolupar seminaris per discutir les darreres metodologies a l'hora d'impartir les ciències socials. Aquesta secció és també l'encarregada d'utilitzar els darrers treballs d'investigació de la història local per elaborar dossiers educatius, recorreguts històrico-artístics de la vida, vídeos i exposicions que permetin al col·lectiu escolar, i als ciutadans en general, apropar-se al passat de la ciutat de Terrassa i la seva comarca.

Pensem, però, que aquest projecte del CEHT restarà incomplet si no ens plantejem la necessitat de superar els límits físics de l'àmbit d'estudi local. És del tot imprescindible que els treballs d'història local siguin coneguts, en primer terme, pels ciutadans de la comunitat, però encara resulta més necessària la seva coneixença per aquells historiadors interessats en la investigació local. Per aquesta raó, juntament amb el CEHT apareix la revista *Terme* com a publicació específica de l'entitat, amb la col·laboració de l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa, per a la divulgació del passat històric de la ciutat i el seu entorn; les seves pàgines resten obertes també als resultats de les investigacions històriques referides a l'àmbit de la comarca.

Pensem que és del tot necessària la creació de centres d'estudis històrics com a organismes que integrin tots els professionals de la història en un marc geogràfic concret i que siguin capaços de recollir totes les seves aspiracions individuals i col·lectives. En aquest sentit, esperem que l'experiència del CEHT contribueixi al repte de reconstruir la història de Catalunya des d'una perspectiva científica alhora que superadora del centralisme historiogràfic barceloní.

MIQUEL SOLÉ I SANABRA

66 anys d'excavacions a la Bòbila Madurell

El propassat 17 de gener va finalitzar l'exposició 66 anys d'investigació arqueològica «Bòbila Madurell-Serrat de Can Feu», que s'inaugurà el 19 de desembre de 1987 a Sant Quirze del Vallès. Es tracta d'una exposició itinerant organitzada i muntada pel Museu d'Història de Sabadell i oberta per primera vegada en les dependències d'aquesta institució el 6 de setembre de 1987.

L'exposició presenta la història de les actuacions arqueològiques a l'important jaciment de la Bòbila Madurell-Serrat de Can Feu, situat a Sant Quirze del Vallès, prop de Sabadell. L'interès excepcional del lloc es deu a l'acumulació en una mateixa àrea de les restes de tres mil anys d'història de forma quasi ininterrompuda, des del neolític als romans (sepulcre de fossa, restes de l'edat del bronze, ferro 1 i època ibèrica, vil·la romana republicana i altoimperial). La recuperació d'aquests variats vestigis s'ha anat portant a terme des de 1921 en diverses etapes, determinades sobretot per la construcció dels grans eixos viaris que creuen aquesta zona del Vallès (ferrocarrils de la Generalitat de Barcelona a Sabadell, carretera de Sabadell a Sant Quirze, autopista Barcelona-Terrassa) i per la implantació en la zona d'una bòbila, amb les consegüents extraccions d'argila.

De fet, les diverses actuacions d'urgència que aquestes obres van provocar són el resultat paradigmàtic dels canvis que ha sofert la comarca al llarg del segle, que ha passat d'una economia agrària a una gran industrialització, amb el consegüent creixement de la població. Així, aquest jaciment, en mig de tot aquest tràfec, ha passat d'estar sotmès a una lenta degradació natural i agrària, que ha afectat sobretot la part romana, a patir una molt ràpida degradació que l'està portant a la seva quasi total desaparició.

Des del gener de 1987 s'han reprès les excavacions arqueològiques a la zona. El motiu, com en les altres vegades, ha estat la realització de noves obres en la zona, però amb la diferència que, aquesta vegada, el projecte de construcció d'un polígon industrial, una zona residencial annexa, amb una zona comercial i una zona verda, afectarà quasi tot el conjunt arqueològic i no només llocs puntuals com les altres vegades.

El gran desencert ha estat la manca de planificació, ja que des de 1974 en què s'aprova el projecte i posteriorment el 1979 en què es tornà a revisar, era conegut l'abast de les obres. Malgrat al temps transcorregut, l'actuació arqueològica s'ha fet a corre-cuita, per via d'urgència i una vegada les màquines ja havien començat els rebaixos i les consegüents destruccions. La bona voluntat d'ambdues parts ha hagut de substituir la planificació. Malgrat les presses i la manca de mitjans, els treballs arqueològics s'han fet amb professionalitat i les suficients garanties, però hom no pot deixar de pensar el que haurien pogut ser les coses si, en el seu moment, la zona hagués estat declarada monument històric i artístic nacional o, si més no, hagués rebut algun tipus de protecció. Val a dir que, en descàrrec d'excessives responsabilitats, la magnitud de les restes aparegudes és molt més gran del que en un principi se suposava i, per tant, era difícil

preveure la dimensió que prendrien els fets.

S'ha desencadenat també la polèmica en la premsa local sobre la conveniència de conservar *in situ*, totalment o parcial, aquestes troballes, donada la seva immediata i irremissible desaparició si no s'hi posa remei una vegada acabin les tasques arqueològiques. És difícil donar un veredict quan, ara per ara, hi ha tants conjunts arqueològics en continu perill de degradació i destrucció malgrat la protecció oficial. També és difícil conciliar els interessos urbanístics amb els històrics.

Perquè no es donin més casos com aquest, la solució passa, com tothom amb dos dits de seny pot veure, per la coordinació i la planificació entre els diferents organismes. De fet, això ja està succeint en alguns llocs, sobretot a les ciutats amb un ric patrimoni arqueològic, on la dialèctica entre passat i necessitats del present és més freqüent.

Esperem que l'exposició de Sant Quirze es pugui inaugurar aviat a altres llocs, ja que és una bona mostra pedagògica de com les necessitats del present descobreixen (i malauradament també destrueixen) les restes del passat, i de com la investigació arqueològica fila cada vegada més prim.

JORDI CORTADELLA